

Nr 75

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 13 § förordningen den 31 maj 1957 (nr 343) om oljelagring m. m.; given Stockholms slott den 27 februari 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) förordning om ändrad lydelse av 13 § förordningen den 31 maj 1957 (nr 343) om oljelagring m. m.; samt

2) förordning om tillägg till förordningen den 31 maj 1957 (nr 344) om oljeavgift m. m.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Lange

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås sådan ändring av oljelagringsförordningen att lagringsskyldiga förbrukare av olja, liksom övriga lagringsskyldiga, skall lämna uppgift om sina lager månadsvis. Förslaget om ändring av oljeavgiftsförordningen innebär att Kungl. Maj:t får rätt att, då synnerliga skäl därtill är, medgiva befrielse från eller återbäring av oljeavgift.

Förslag
till
Förordning
om ändrad lydelse av 13 § förordningen den 31 maj 1957
(nr 343) om oljelagring m. m.

Härigenom förordnas, att 13 § förordningen den 31 maj 1957 om oljelagring m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

13 §.

Under kalenderår, då lagringsskyldig har att hålla lager av olja, skall han, *om hans lagringsskyldighet grundas på 5 §*, varje månad och *eljest under januari, april, juli och oktober månader* lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd olja, tillhörande varje grupp, som han vid utgången av närmast föregående kalendermånad hade i lager inom riket, så ock om platsen och sättet för oljans förvaring.

Lagringsskyldig, som — — — sådant bränsle.

(Föreslagen lydelse)

13 §.

Under kalenderår, då lagringsskyldig har att hålla lager av olja, skall han varje månad lämna tillsynsmyndigheten uppgift om den mängd olja, tillhörande varje grupp, som han vid utgången av närmast föregående kalendermånad hade i lager inom riket, så ock om platsen och sättet för oljans förvaring. *Tillsynsmyndigheten må dock befria från skyldighet att lämna uppgift om förvaringsplatsen.*

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag
till
Förordning
om tillägg till förordningen den 31 maj 1957 (nr 344) om
oljeavgift m. m.

Härigenom förordnas, att till förordningen den 31 maj 1957 om oljeavgift m. m. skall närmast efter 9 § fogas en ny paragraf, betecknad 9a §, av följande lydelse.

9a §.

Kungl. Maj:t äger, då synnerliga skäl därtill äro, medgiva befrielse från eller återbäring av oljeavgift.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1959.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, fråga om *vissa ändringar i förordningarna om oljelagring och om oljeavgift* samt anför därvid följande.

För att trygga tillgång inom riket på mineralolja skall säljare och förbrukare av sådan olja här hålla lager därav enligt bestämmelserna i förordningen den 31 maj 1957 (nr 343) om oljelagring m. m.

I 5 § förordningen meddelas bestämmelser angående i vilka fall säljare av mineralolja är lagringsskyldig. I 6 § ålägges förbrukare av mineralolja under vissa omständigheter skyldighet att hålla lager av olja. Storleken av den lagringsmängd som åvilar varje lagringsskyldig bestämmes enligt i 7 § intagna föreskrifter.

Enligt 8 § skall olja, som lagras enligt förordningen, förvaras inom riket på sätt som riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap — vilken myndighet av Kungl. Maj:t förordnats att utöva tillsyn å efterlevnaden av förordningen — finner ur kontrollsynpunkt godtagbart. Vidare inrymmer paragrafen rätt för Kungl. Maj:t att beträffande olja av visst slag förordna, att bestämd del av lagret skall förvaras i bergrum eller på annat sätt, som innefattar skäligt skydd mot förstöring genom bombanfall eller beskjutning.

Jämlikt 13 § första stycket skall lagringsskyldig, om hans lagringsskyldighet grundas på 5 § förordningen, varje månad och eljest under januari, april, juli och oktober månader lämna riksnämnden uppgift om den mängd olja, med viss specifikation, som han vid utgången av närmast föregående kalendermånad hade i lager inom riket, så ock om platsen och sättet för oljans förvaring.

Med stöd av 9 § äger riksnämnden, när skäl är därtill, efter ansökan medgiva dispens helt eller delvis från lagringsskyldigheten ävensom från skyldighet, varom i 8 § stadgas, att ha olja förvarad i bergrum m. m. I förordningen den 31 maj 1957 (nr 344) om oljeavgift m. m. finns bestämmelser meddelade om skyldighet att erlagga oljeavgift, bl. a. då dispens medgives.

Enligt 2 § sistnämnda förordning är lagringsskyldig pliktig att till staten erlagga sådan avgift, om han erhåller dispens från skyldigheten att hålla

lager av olja eller att förvara oljelager till viss del i bergrum eller på annat sätt, som innefattar skäligt skydd mot förstöring genom bombanfall eller beskjutning, eller om han, utan erhållen dispens, försummar skyldighet, som nyss sagts.

I 8 och 9 §§ förordningen om oljeavgift meddelas vissa bestämmelser om nedsättning och återbäring av sådan avgift. Bestämmelserna innebär i huvudsak följande. Är det uppenbart att oljeavgift, som beräknats för lagringsskyldig, avsevärt överstiger den vinning den lagringsskyldige kan antas göra genom underlåtenheten att hålla lager till myckenhet eller på sätt som föreskrivits, skall tillsynsmyndigheten förordna om skälig nedsättning av avgiften. När så finnes skäligt och den lagringsskyldige icke härigenom vinner otillbörlig förmån, må i fall som nyss sagts avgiften helt eftergivnas. Visar lagringsskyldig, som påförts oljeavgift, att han fullgör sin lagringsskyldighet, må tillsynsmyndigheten efter vad som prövas skäligt förordna om återbäring av oljeavgift, vilken belöper å tid, då lagringsskyldigheten fullgjorts.

I en inom handelsdepartementet upprättad *promemoria*, har ifrågasatts viss jämkning av förenämnda bestämmelser om uppgiftsskyldighet för lagringspliktig och om nedsättning och återbäring av oljeavgift. Beträffande uppgiftsskyldigheten anföres i promemorian i huvudsak följande.

Den nuvarande ordningen för avlämnande av lageruppgifter innebär, att lagringsskyldiga säljare skall avlämna uppgifter varje månad och lagringsskyldiga förbrukare en gång i kvartalet. Lageruppgifterna är avsedda att ligga till grund för kontrollen över att lagringsskyldigheten fullgöres. Beträffande eldningsolja har Kungl. Maj:t — i enlighet med av 1957 års riksdag godkända riktlinjer rörande beredskapslagring av olja (prop. nr 144, rskr nr 322) — utfärdat föreskrifter, innebärande att de föreskrivna lagren av eldningsolja temporärt får nedbringas med viss mängd per månad under vissa månader av året. För att underlätta kontrollen över att de lagringsskyldiga förbrukarna av eldningsolja icke nedbringa sina lager i hastigare takt än vad sålunda får ske, synes det önskvärt att förbrukarna, liksom säljarna, åläggas avgiva månatliga lageruppgifter. En enhetlig uppgiftsskyldighet beträffande lagerhållningen skulle vidare få betydelse även för beräkningen av oljeavgift i vissa fall. Vid försummelse att hålla föreskriven mängd olja i lager skall nämligen enligt 5 § förordningen om oljeavgift, i det fall att bristen yppats genom avgiven lageruppgift, oljeavgift utgå för tiden från och med den kalendermånad, under vilken uppgiften skolat avgivas. Nuvarande ordning för avlämnande av lageruppgifter kan följaktligen i fråga om debiteringen av oljeavgift i vissa fall verka ogynnsammare för säljare än för förbrukare. Denna olikformighet undanröjes, om även förbrukarna åläggas avlämna månatliga lageruppgifter.

I promemorian föreslås vidare, att tillsynsmyndigheten genom ett tillägg till 13 § första stycket förordningen om oljelagring ges befogenhet att medge

lagringspliktig befrielse från skyldigheten att lämna uppgift om platsen för oljans förvaring.

Beträffande frågan om nedsättning och återbäring av oljeavgift anföres i promemorian huvudsakligen följande. Avsikten med de avgifter, varom stadgas i förordningen om oljeavgift, är att en lagringsskyldig icke genom att försumma sin lagringsskyldighet skall vinna något i ekonomiskt avseende gentemot konkurrenter, som lojalt fullgör sin lagringsplikt. I konsekvens härmed har tillsynsmyndigheten tillagts befogenhet att i fall, då det är uppenbart att beräknad oljeavgift avsevärt överstiger den vinning den lagringsskyldige kan antas göra genom underlåtenheten att fullgöra föreskriven lagringsskyldighet, förordna om skäligen nedsättning av avgiften eller, när så finnes skäligt och den lagringsskyldige icke härigenom vinner otillbörlig förmån, helt efterge avgiften. Emellertid torde fall kunna inträffa, då lagringsskyldig som ej behörigen fullgör sin lagringsplikt visserligen får anses härigenom göra en ekonomisk vinning, men då uttagande av oljeavgift ändå med hänsyn till omständigheterna i fallet framstår såsom obilligt eller obefogat. Det synes därför önskvärt, att Kungl. Maj:t tillägges befogenhet att i sådana särskilda fall medge befrielse från eller återbäring av oljeavgift. Motsvarande befogenhet tillkommer Kungl. Maj:t beträffande ett flertal indirekta skatter, exempelvis enligt 3a § förordningen den 25 maj 1951 (nr 251) om varuskatt, 9 § förordningen den 5 mars 1948 (nr 85) om försäljningsskatt, 7 § förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall, 3 § förordningen den 31 maj 1957 (nr 262) om allmän energiskatt och 4 § förordningen den 21 maj 1954 (nr 260) om brännoljeskatt. Det torde få förutsättas att ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva befrielse från eller återbäring av oljeavgift kommer att begagnas med stor försiktighet och allenast i fall, då verkligt bärande skäl talar för sådant medgivande.

Över promemorian har riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap avgivit *utlåtande*, varvid fogats yttranden från Svenska petroleum institutet, Sveriges industriförbund och Svenska stenkolsimportörers förening. Varken riksnämnden eller de nämnda näringsorganisationerna har haft något att erinra mot de i promemorian framförda förslagen.

Vad särskilt angår skyldigheten att lämna uppgift om oljans förvaringsplats har Svenska petroleum institutet understrukit, att den föreslagna jämkningen i bestämmelserna skulle vara av stor praktisk betydelse för oljeföretagen, som därigenom kunde undgå en tidsödande och besvärlig specificering av alla de olika lagerplatser, på vilka olja förvaras.

Departementschefen. Av den inom handelsdepartementet upprättade promemorian framgår, att den nuvarande ordningen för avlämnande av i förordningen om oljelagring föreskrivna lageruppgifter medför vissa olägenheter såväl ur kontrollsynpunkt som med hänsyn till beräkningen av oljeavgift. För undanröjande av dessa olägenheter förordar jag, att lagringsskyld-

diga förbrukare, såsom föreslagits i promemorian, åläggas samma uppgiftsskyldighet som gäller för lagringsskyldiga säljare.

Vad angår frågan om skyldighet att lämna uppgift om platsen för oljans förvaring är syftet med denna uppgift huvudsakligen att ge en allmän överblick över de samlade lagrens fördelning inom landet. Detta syfte torde i allmänhet tillgodoses i tillräcklig grad, om uppgiften lämnas några gånger om året. Jag förordar därför att i 13 § första stycket förordningen om oljelagring införes en bestämmelse om rätt för tillsynsmyndigheten att medge befrielse från skyldigheten att lämna uppgift om platsen för oljans förvaring.

Som förut framhållits är syftet med oljeavgiften att verka kostnadsutjämnande så att icke en lagringsskyldig genom underlåtenhet att lagra olja gör en ekonomisk vinning i förhållande till sina konkurrenter, som lojalt fullgör sin lagringsplikt. Är det å andra sidan uppenbart, att beräknad oljeavgift avsevärt överstiger den vinning, som den lagringsskyldige kan antas göra genom att underlåta sin skyldighet, kan nedsättning eller eftergift av avgiften medges efter vad som finnes skäligt. Gällande bestämmelser inrymmer emellertid icke möjlighet att nedsätta eller efterge oljeavgift, då avgiften ungefärligen motsvarar den ekonomiska förmån, som följer av att lagringsskyldigheten icke fullgöres. I praktiken har det dock visat sig, att det även i sådana fall under vissa omständigheter kan te sig obilligt att utta oljeavgift. Om en förbrukare av olja tillfälligt uppnått den gräns, där lagringsskyldighet inträder, och följaktligen blir lagringsskyldig under endast ett eller ett par år kan det vara naturligt att den lagringsskyldige, om han icke förfogar över erforderliga lagringsutrymmen, i denna situation söker och erhåller dispens från skyldigheten. Är han dessutom ensam lagringsskyldig bland företag med samma eller liknande verksamhet, verkar den oljeavgift, som då utgår, icke alltid kostnadsutjämnande utan kan tvärtom utgöra en extra ekonomisk belastning för den lagringsskyldige i förhållande till hans konkurrenter. Enligt min mening är det önskvärt, att möjlighet beredes Kungl. Maj:t att i dylika fall, då synnerliga skäl föreligger, medge befrielse från eller återbäring av oljeavgift.

Jag förordar därför att i förordningen om oljeavgift införes ett stadgande av angivet innehåll. Detta stadgande torde lämpligen böra upptagas såsom en ny paragraf, benämnd 9a §. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att från fall till fall bedöma huruvida synnerliga skäl skall anses vara för handen. Jag förutsätter emellertid, att med hänsyn till stadgandets karaktär detsamma erhåller en restriktiv tillämpning.

I enlighet med det anförda har inom handelsdepartementet upprättats förslag till

- 1) *förordning om ändrad lydelse av 13 § förordningen den 31 maj 1957 (nr 343) om oljelagring m. m.*; samt
- 2) *förordning om tillägg till förordningen den 31 maj 1957 (nr 344) om oljeavgift m. m.*

Föredragande departementschefen hemställer, att nämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Pierre Vinde